

Välkommen till NMSM Seminariet 2019

Friskare kor för klimatets skull

Var och när Växa Sverige, Franzégatan 6, 112 51 Stockholm, torsdagen 29/8 klockan 09:00

Program

Håll kollen på produktion och hälsa

09:00	Hälsostatistik och folkhälsa	<i>Annica Hansson, Växa Sverige</i>
09:30	Djursjukdata i Norden	<i>Olav Österås, Tine Norge</i>
10:00	NTM ger friskare kor!	<i>Emma Carlén, Växa Sverige</i>

Bensträckare

Djurvälfärd i praktiken

10:40	Friska kor behöver inte antibiotika	<i>Ulf Magnusson, SLU Uppsala</i>
11:10	Skonsam mjölkning	<i>Hans Henrik Bentin, Seges Danmark</i>

Lunchpaus

Smittskydd – den bekväma vägen till hållbarhet

12:40	Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll	<i>Anne Mörner, Gård & Djurhälsan Sverige</i>
13:00	Import, sanktioner & påtryckningsmedel	<i>Erik Rattenborg, Seges Danmark</i>

Kaffe

Klimatanpassad mjölkproduktion

14:00	Räds inte en rapande ko	<i>Astrid Kander, Lunds Universitet</i>
14:45	På väg mot kolneutral mjölk	<i>Kaj Nyman, Valio Finland</i>
15:15	Mjölkkon – en genial livsmedelsförsörjare	<i>Sigrid Agenäs, SLU Uppsala</i>

Hälsostatistik och folkhälsa

NMSN Seminariet 2019

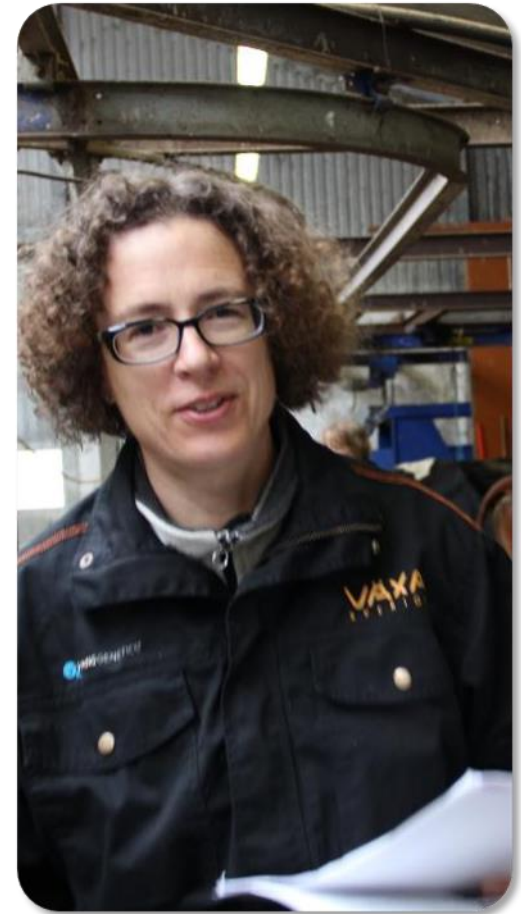
Annica Hansson, Växa Sverige

VÄXA
S V E R I G E

Disposition

- Vem är jag?
- Varför hålla koll på siffror
- Min statistik - kokontrollen, nytta på gårdsnivå för hälsa, välfärd, ekonomi och klimat
- Sammanfattning och slutsats

Sverige 1550 – 1800, från Wikipedia

1554–1557	Stora ryska kriget	Sverige och Ryssland	Freden i Novgorod	Rådande läge från Nöteborgsfreden bevaras
1600–1670	Nordiska sjuårskriget	Sverige och Danmark	Freden i Stettin	Sverige tvingas betala Älvborgs första lösen
1683–1688	Första polska kriget	Sverige, Polen och livländsk adel	-	Formell freds sluts aldrig. Kriget upphör när Johan III blir svensk kung 1688
1670–1695	Nordiska tjugofemårskriget	Sverige och Ryssland	Freden i Teusina	Sveriges östgräns mot Ryssland regleras för första gången sedan 1323.
1598–1599	Kriget mot Sigismund	Hertig Karl och Sigismund	Stilleståndet vid Mem och stilleståndet vid Stångebro	Sveriges senaste inbördeskrig
1600–1629	Andra polska kriget	Sverige och Polen	Stilleståndet i Altmark och Stilleståndet i Stuhmsdorf	Sverige erövrar Livland
1609–1610	De la Gardieska fälttåget	Sverige och ryska upprorsmän samt Polen	De la Gardies dagtjän	Svenskarna intar Moskva
1610–1617	Ingermanländska kriget	Sverige och Ryssland	Freden i Stolbova	Sverige utestänger Ryssland från Östersjön
1611–1613	Kalmarkriget	Sverige och Danmark	Freden i Knäred	Sverige tvingas betala Älvborgs andra lösen
1630–1648	Tretioåriga kriget	Flera stater	Westfaliska freden	Sverige deltar i full skala från 1630. Gustav II Adolf stupar i slaget vid Lützen
1643–1645	Torstensons krig	Sverige och Danmark	Freden i Brömsebro	Sverige erövrar Gotland, Ösel, Härjedalen med Idre och Säma, Jämtland och Halland på 30 år
1653–1654	Första bremiska kriget	Sverige och Bremen	Recessen i Stade	Krigsmålet var att få Bremen att acceptera svensk överhöghet
1655–1661	Nordiska kriget	Sverige och flera stater	Freden i Roskilde, Freden i Köpenhamn med flera	Sverige erövrar Skåne, Halland, Blekinge och Bornholm från Danmark, Bohuslän och Trondheims län från Norge. Sverige avträder Bornholm och Trondheims län 1660
1665–1668	Andra bremiska kriget	Sverige och Bremen	Traktaten i Habenhausen	Bremen förbehåller sig rätten att lyda direkt under tysk-romerske kejsaren
1675–1679	Skånska kriget	Sverige och flera stater (framförallt Danmark)	Freden i Lund med flera	Svenskarna besegrar danskarna i slaget vid Lund 1676
1688–1697	Pfalziska tronföljdskriget	Sverige med flera stater och Frankrike	Freden i Rijswijk	
1700–1721	Stora nordiska kriget	Sverige och flera stater	Freden i Traventhal, Freden i Åltranstätt, Freden i Stockholm, Freden i Frederiksborg och Freden i Nystad	De svenska besittningarna i Baltikum förloras
1741–1743	Hattaras ryska krig	Sverige och Ryssland	Freden i Åbo	
1757–1762	Pommerska kriget	Sverige med flera och Preussen	Freden i Hamburg	
1788–1790	Gustav III:s ryska krig	Sverige mot Ryssland	Freden i Värälä	Svenska flottan besegrar den ryska i andra slaget vid Svenskund medan de svenska marktrupperna i Finland misslyckas att med att besegra den ryska armén. Fred sluts på status quo.
1788–1789	Teaterkriget	Sverige mot Danmark	Den danska neutralitetsdeklarationen 1789	Som hjälpmakt till Ryssland (Gustav III:s ryska krig) krävdes inget formellt fredsavtal av Danmark

Varför gjorde vi så här?

- Självbilden
- 20-25 miljoner invånare
- 1700-1750, 100000 – 85000 soldater i armen

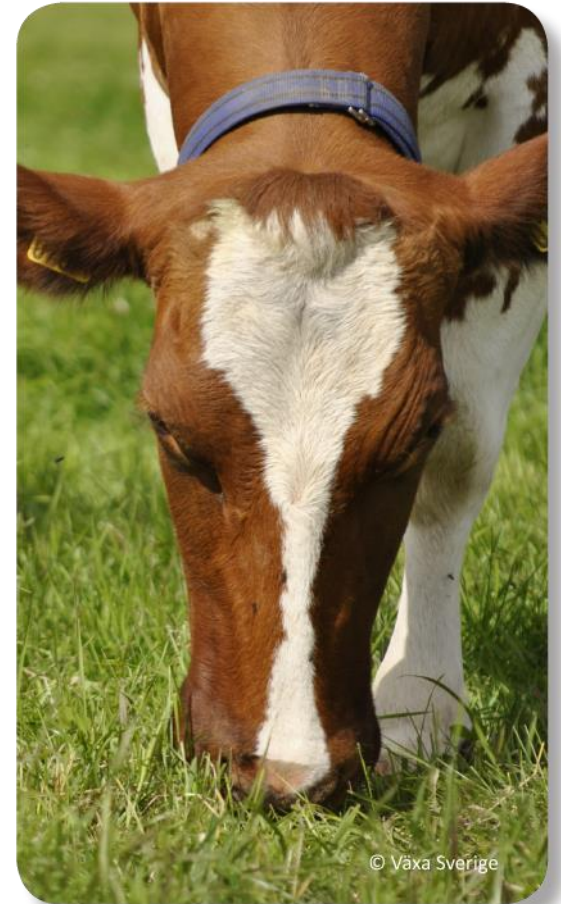
1749 - Tabellverket

- Födda
 - Gifta
 - Döda
 - » 2 miljoner invånare
 - » 1 av 4 döda under 1 år
 - » 1 av 2 döda under 10 år
 - » Barnsängen vanlig dödsorsak
-
- Ny politisk linje antas
 - Satsa på folkhälsa
 - Satsa på vetenskap

Kokontrollen, väletablerat

- Lagrar djurägarens data enligt officiell standard (ICAR)
- Underlag för avelsarbete, nyckeln till avelsframsteg
- Forskning
- Webbrapporter m.m.
 - Trender
 - Jämförelser mellan kollegor - benchmarking
 - Ekonomiska vikter
- Produktionsstyrning på gårdsnivå

Kokontrollen - produktionsstyrning

- Att veta nuläget och vart man vill nå är en förutsättning för att sätta mål
- Signaler Djurvälfärd översiktlig med historia, nuläge, trender och prognoser samt "signaler" och jämförelser

Kalvar

Ungdjur

Kalvningar

Foderbalans

Sjukdomar

Klövar

Övervakning & Skötsel

Hållbarhet

Signaler Djurvålfärd, så funkar det

Nyckeltal	12 mån utfall	3 mån utfall	12 mån prognos	Senaste kontrollår	Föregående kontrollår	Kokontroll 10% sämsta	Kokontroll median	Kokontroll 10% bästa
-----------	---------------	--------------	----------------	--------------------	-----------------------	-----------------------	-------------------	----------------------

	Inkalvningsålder
---	------------------

30,9	31,8	31,8	31,7		32,9	27,9	25,3
------	------	------	------	--	------	------	------

Signaler Djurvälstånd 2013 och 2017

Dagens datum: 2012-11-29

Nyckeltal	Enhet	3 mån Trend	12 mån Utfall	Kontrollår 2012/2013	Kontrollår 2011/2012	Kontroll 10% sårta	Kontroll Medien	Kontroll 10 % bäste
Kalvar								
⚠ Kalvdödighet (kvigor) 1-60 dagar	(%)	20,0	9,7	7,9	2,0	5,2	0,0	0,0
⚠ Kalvdödighet (kvigor) 2-6 månader	(%)	5,1	5,1	2,8	0,0	4,4	0,0	0,0
Ungdjur								
⚠ Ungdjursdödighet 6-15 månader	(%)	5,5	1,4	1,4	2,4	4,5	0,0	0,0
⚠ Ej påbörjade kvigor äldre än 17 månader	(%)	74,3	51,0	57,3	59,9	92,0	29,2	5,2
⚠ Inkalvningålder	(mån)	30,9	31,5	31,5	31,7	32,9	27,9	25,3
Kalvningar								
⚠ Spädkalvsdödighet 0-24 timmar	(%)	10,0	9,0	5,4	9,1	11,3	5,4	0,0
⚠ Kalvningssvårigheter/komplikationer	(%)	3,3	0,7	0,0	1,4	5,1	2,5	0,0
Foderbular								
⚠ Förlämningar och kramper	(%)	11,3	12,0	12,7	2,7	7,5	2,3	0,0
⚠ Övriga utfodringsjukdomar	(%)	5,7	2,5	2,5	0,0	5,5	0,0	0,0
⚠ Avvikande ureavärden	(%)	23,0	19,5	19,0	19,4	25,2	15,4	10,1
⚠ Låga ureavärden	(%)	3,3	5,0	4,7	4,9	22,0	5,0	2,5
Sjukdomar								
⚠ Sjukdomsrapporterade kor totalt	(%)	31,2	33,1	37,3	15,1	45,3	20,9	2,4
⚠ Heatbehandlingar	(%)	5,7	15,4	22,7	5,9	24,5	5,2	0,0
⚠ Beräknat tankcelltal	celler/ml (x1000)	462	355	241	294	355	221	143
Övervakning och skötsel								
⚠ Kalvning - första ins. mer än 70 dagar	(%)	31,1	25,5	25,3	25,7	44,9	22,5	11,4
⚠ Kalvning - senaste ins. mer än 120 dagar	(%)	5,4	5,2	5,2	5,5	12,2	7,5	5,3
⚠ Utgång fruktsamhet	(%)	19,5	21,7	24,1	17,5	15,3	7,5	0,5
⚠ Kalvningintervall	(mån)	14,9	14,0	13,7	13,2	13,1	12,4	12,5
Hälbäret								
⚠ Klöv- och bensjukdomar	(%)	2,5	2,1	2,1	0,0	5,1	0,0	0,0
⚠ Utgång föstakalvare 1-90 dagar efter kalvning	(%)	0,0	2,5	2,9	4,4	5,5	1,5	0,0
⚠ Utgång juversjukdom	(%)	0,0	1,4	1,4	4,1	15,9	7,4	0,0
⚠ Utgång klöver ben	(%)	5,7	4,5	2,5	2,1	5,9	1,5	0,0
⚠ Utgång totalt (ej liv)	(%)	59,7	41,1	41,5	27,4	47,0	32,9	19,5
⚠ Sjalv döda/avlivade kor	(%)	5,5	10,5	11,3	4,5	10,5	4,5	0,0

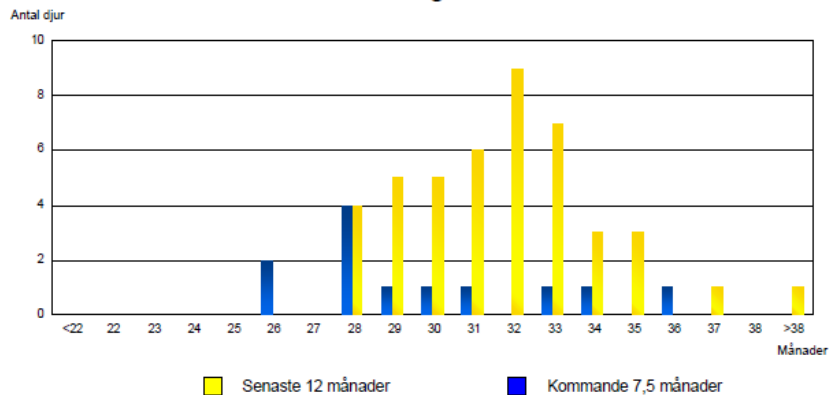
Dagens datum: 2017-02-15

Nyckeltal	Enhet	3 mån Trend	12 mån Utfall	Kontrollår 2015/2016	Kontrollår 2014/2015
Kalvar					
⚠ Kalvdödighet (kvigor) 1-60 dagar	(%)	3,2	1,5	0,0	4,0
⚠ Kalvdödighet (kvigor) 2-6 månader	(%)	0,0	0,0	0,0	0,0
Ungdjur					
⚠ Ungdjursdödighet 6-15 månader	(%)	4,0	2,3	1,3	3,3
⚠ Ej påbörjade kvigor äldre än 17 månader	(%)	2,7	1,4	1,7	19,1
⚠ Inkalvningålder	(mån)	25,5	26,7	28,2	29,5
Kalvningar					
⚠ Spädkalvsdödighet 0-24 timmar	(%)	10,3	6,1	7,0	10,8
⚠ Kalvningssvårigheter/komplikationer	(%)	5,3	2,8	3,6	2,5
Foderbular					
⚠ Förlämningar och kramper	(%)	0,0	5,2	6,8	8,3
⚠ Övriga utfodringsjukdomar	(%)	2,3	2,3	1,2	0,0
⚠ Avvikande ureavärden	(%)	8,9	9,2	8,8	10,5
⚠ Låga ureavärden	(%)	3,3	1,8	0,8	8,8
Sjukdomar					
⚠ Sjukdomsrapporterade kor totalt	(%)	16,2	22,0	28,0	27,8
⚠ Mastitbehandlingar	(%)	7,0	4,6	8,7	9,0
⚠ Beräknat tankcelltal	celler/ml (x1000)	181	197	187	161
Klöver					
⚠ Klöv- och bensjukdomar (veterinär)	(%)	7,0	5,8	6,2	3,8
⚠ Klövsjukdomar (klövsvårdare)	(%)			0,0	
Övervakning och skötsel					
⚠ Kalvning - första ins. mer än 70 dagar	(%)	5,4	10,1	11,9	19,9
⚠ Kalvning - senaste ins. mer än 120 dagar	(%)	7,3	8,2	7,5	6,0
⚠ Utgång fruktsamhet	(%)	4,6	5,8	5,6	9,0
⚠ Kalvningintervall	(mån)	12,6	12,8	12,4	13,2
Hälbäret					
⚠ Utgång föstakalvare 1-90 dagar efter kalvning	(%)	0,0	2,4	3,2	6,1
⚠ Utgång juversjukdom	(%)	11,6	5,2	5,0	9,8
⚠ Utgång klöver ben	(%)	9,3	4,6	4,4	12,0
⚠ Utgång totalt (ej liv)	(%)	34,8	24,9	23,6	42,8
⚠ Sjalv döda/Avlivade kor	(%)	9,3	7,5	6,8	6,0

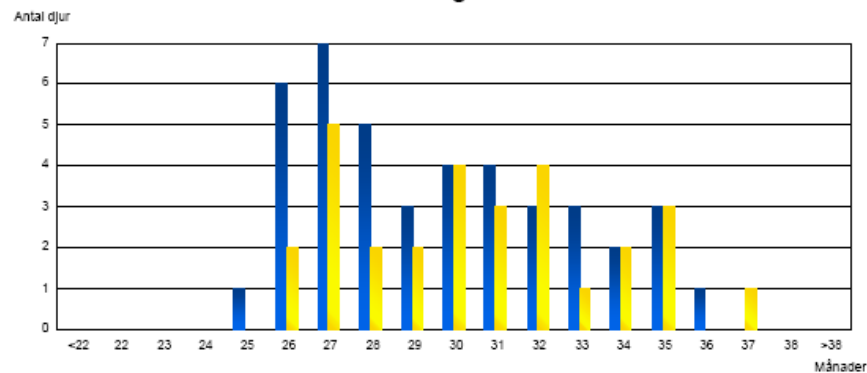
Besättningsfakta fruktsamhet, 140-200 kor **NÄXA** SVERIGE

hösten 2013, 2014, 2017 och 2019

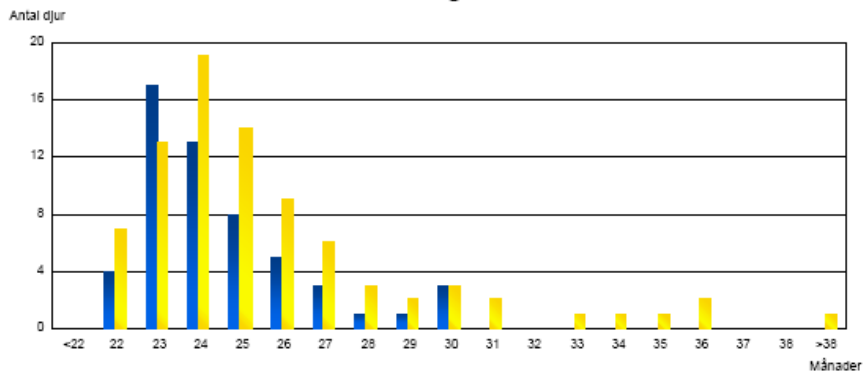
Inkalvningsålder

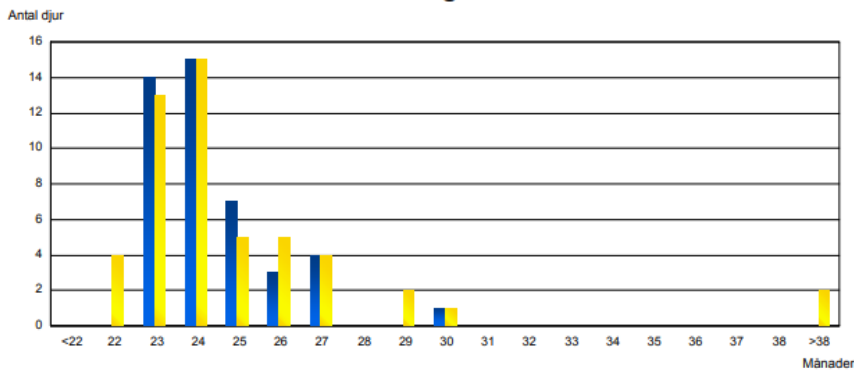
Inkalvningsålder

Inkalvningsålder

Inkalvningsålder

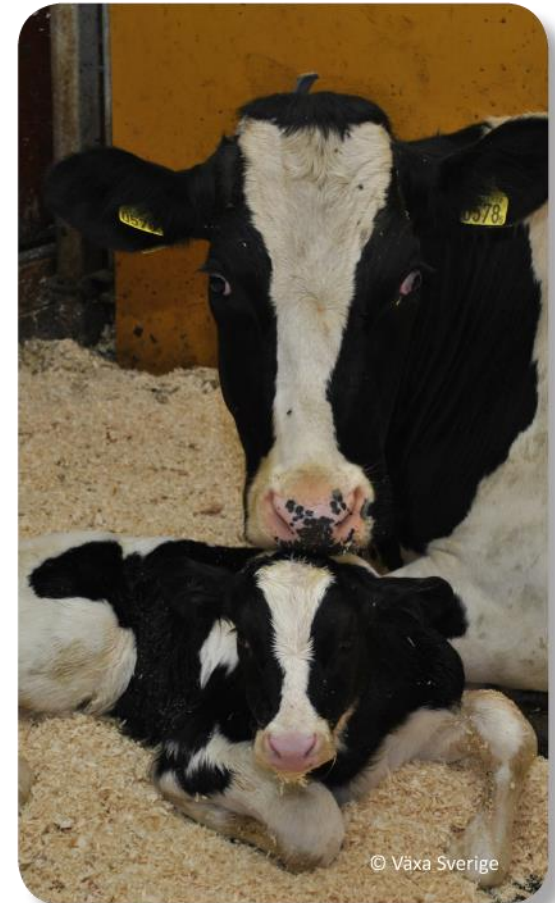
Signaler Djurvålfärd, så funkar det

	Ungdjur									
☹️	Ungdjursdödlighet 6-15 månader	(%)	5,5	1,4	1,4	3,4		4,6	0,0	0,0
☹️	Ej påbörjade kvigor äldre än 17 månader	(%)	74,3	62,0	57,3	59,9		92,0	29,2	6,2
☹️	Inkalvningsålder	(mån)	30,9	31,8	31,8	31,7		32,9	27,9	25,3

Nyckeltal	12 mån utfall	3 mån utfall	12 mån prognos	Senaste kontrollår	Föregående kontrollår	Kokontroll 10% sämsta	Kokontroll median	Kokontroll 10% bästa
😊 Ungdjursdödlighet 6-15 månader, %	0.0	0.0		0.0	3.6	4.2	0.0	0.0
😊 Ej påbörjade kvigor äldre än 17 månader, %	4.6	3.2		1.6	3.2	88.7	29.4	4.8
😊 Inkalvningsålder, (%)	24.3	25.8		25.6	25.3	32.2	27.3	24.9

Effekt av inkalvningsålder för kon

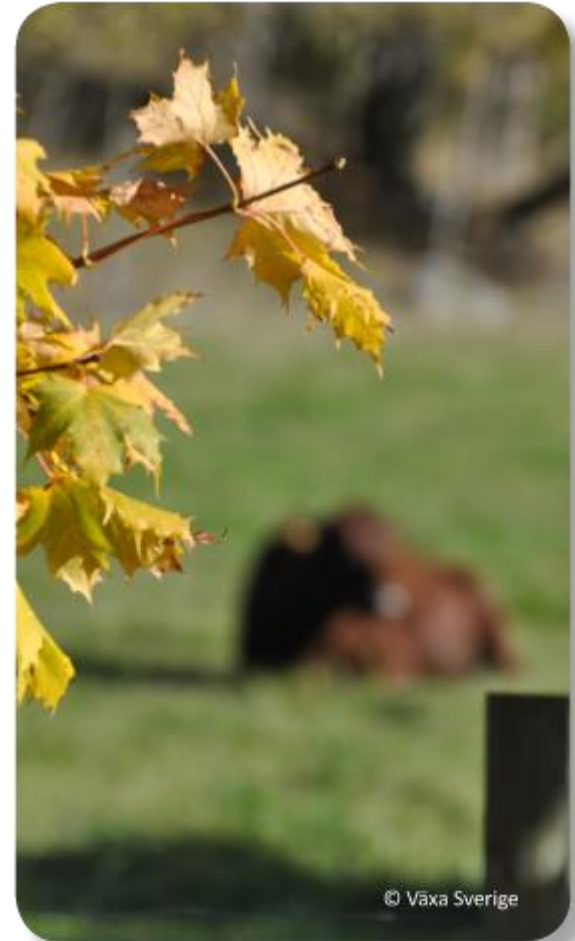
- Produktion första laktationen – god tillväxt som kalv ger + 700 kg mjölk/ko
- Optimal ekonomi med inkalvning vid 23-24,5 månaders ålder
- Inkalvning 24-30 månader positivt för avkastning första laktationen, livstidsavkastning och andel av livet som producerande
- Inkalvning < 24 (23) och > 30 månader ökar andelen kalvningskomplikationer och sämre fruktsamhetsresultat
- Rätt storlek viktigare än ålder för att nå positivt utfall

Inkalvningsåldern och besättningsstorlek **VÄXA** svensk kokontroll 2018

S V E R I G E

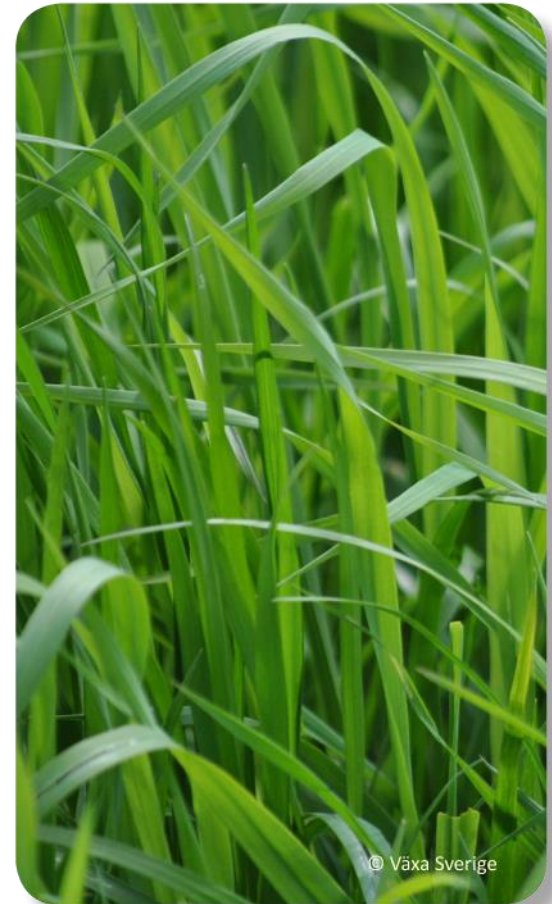
- > 200 kor, 62 t kor – 200 företag
 - 100-199 kor, 71 t kor – 510 företag
 - 50-99 kor, 62 t kor – 880 företag
 - < 50 kor, 27 t kor – 840 företag
-
- Alla besättningar 27,1 månader
 - > 200 kor 26,2 månader
 - 100-199 kor 26,6
 - 50-99 kor 27,2
 - < 50 kor 28 månader

Inkalvningsåldern i riket

- 2013 27,9 månader
- 2018 27,2 månader

- Ca 80000 kvigor/år
- Varje månad motsvarar 35-40000 ha för foderbehovet

Sammanfattning

- Siffror och statistik en förutsättning för analys
- Målsättning stärks av jämförande statistik
- Produktionsstyrning påverkar hälsa och effektivitet
- Produktionsstyrning påverkar resursutnyttjande och klimat
- You can't manage what you don't measure

